వివాహబలి

ఏమాట కా మాటయే చెప్పవలె; సూపర్నెంటు అంతకుముందు బేడీలు వేయింపకయే ఖైదీలచే తనవాకిట పని చేయించుకొనుచుండెడివాడు. ఇటులుండగా 1347వ నెంబరు ఖైదీ అందఱికంటె నమ్మకముగా పనిచేయుచు తప్పించుకొని పాఱిపోయెను. ఎంత ప్రయత్నము చేసినను, వాని యానుపానులు దొరకలేదు. ఈ దుర్నయముచే ఖైదీలందఱును మరల బేడీలు వేయించుకొని పనిచేయవలసిన వారయిరి.

1347 తప్పించుకొని పోయినందువలన సూపర్నెంటుకు మాట రాలేదా? యని శంక కలుగవచ్చును. సూపర్నెంటు చాల చతురుడు. దిక్కులేని బిచ్చగాని నొకని తెచ్చి 1347గా చెసెను.

నాటినుండియు ఖైదీలకు వదులుగా గొలుసులు వేయబడుచుండెను. ఆ గొలుసులను కొంచె మటునిటు సర్దుకొనుచు నడుమ నడుమ మాటలు చెప్పుకొనుచు జీతనాతములు లేక సూపర్నెంటు వాకిట పనిపాటలు చేయుచున్న ఖైదీలు కొంద ఱొక్క పర్యాయ ములికిపడిరి. జైలు సూపర్నెంటు తన బంగళాలో డ్రాయింగు రూమునుండి రీడింగు రూములోనికి వెళ్ళెను. ఖైదీల కన్నులలో వైర్‌లెస్ టెలిగ్రాములు నడిచెను. ఖైదీలందఱును తమ తమ పనులలో మునిగిపోయిరి.

సూపర్నెంటు తన వ్రాతబల్లకడ నిలిచి దానిమీద నున్న ఉత్తరముల నన్నిటిని దీసికొని పయిపేపరు మాత్రము చూచుచు ఒక్కొక్క యుత్తరమునే బల్లమీద పడవేయుచుండెను. తుద కాయుత్తరముల నన్నిటిని కట్టగా కట్టి నేలకు విసిరికొట్టెను. కోపము చెందినటులు ఆ కట్ట ప్రిదిలెను. ఉత్తరము లన్నియు చిందరవందరగా నేలపైఁ బడెను.

సూపర్నెంటు వట్టి మాటల ప్రోగుకాడు; కార్యశూరుడు. పిదప నతడు నిస్సహాయములయి పడియున్న ఆ యుత్తరములపై తాండవమే చేసెనో, మఱి యేమి చేసెనో కాని ప్రతి ఉత్తరమును అతని కాలిజోడు క్రింది లాడముల చేప గుఱుతులును తలదాల్చెను.

అతని యీ పనివలన భూదేవి యేడుపువలె నొక శబ్దము బయలు దేఱెను. నేలమీది గచ్చు ముక్కలు ముక్కలై లేచెను. అతడు తన బలమునకు సంతసించి కాబోలు ఆ గచ్చుముక్కలను చేతంబుచ్చుకొని పరీక్షించెను.

వాకిట పనిచేయుచున్న ఖైదీల మోములలో అతి కష్టముగా ఆపుకొనబడిన నగవు వారి దవడల నుబికించి, ముక్కులను వెడద చేయించి, నోరు మూయించెను. సూపర్నెంటు పదధ్వని నియతతాళమానములతో ద్వారము కడకు వచ్చుచుండెను. ఖైదీలు కుక్కిన పేలవలె తమ తమ పనులలో నప్రమత్తులయి యుండిరి.

సూపర్నెంటు వాకిటికి వచ్చి కుర్చీలో కూర్చుండి ఒకరొక్కరినే చూచెను. దొరగారి కందఱును సలాము చేసిరి. ఒకడు మాత్రము పని పోవునని కాబోలు సలాము చేయలేదు. అతని నంబరు 157.

157 అని సూపర్నెంటు పిలిచెను. అతడు ఉలికిపడిచూచి దాపునకు వచ్చెను. సూపర్నెంటు తన బూట్సులు చూచుకొనెను. బూట్సులుకూడ అతనికదలి కొంత చినిగెను. "ఈ బూట్సులు విప్పు" అని సూపర్నెంటనెను.

సలాము చేయనందులకు చెప్పుదెబ్బల వ్రాత వీని మోమున వ్రాసి యున్నదని వారందఱనుకొనిరి.

157 సూపర్నెంటు కడకు వెళ్ళి వంగి చూచి– "ఏలినవారి పాదాలు చెప్పులను కఱచినవి. ఇంకా వాట్లకోపం చల్లాఱినట్లు లేదు; రక్తం కక్కుతున్నవి" అని నోటిమీదచేయి వేసికొనెను.

సూపర్నెంటు 157 బుజమును తట్టి "విప్పు" మనెను. 157 విప్పి మేజోళ్ళతో బూట్సులను తీసెను.

ఖైదీలందఱును 157 ఒంటిమీద చెప్పుదెబ్బలను వినుటకు సంసిద్ధులయి యుండిరి.

చప్రాసీ యొకడు లోపలినుండి క్రొత్త మేజోళ్ళను, క్రొత్త బూట్సులను తెచ్చి నిలిచెను. సూపర్నెంటు 157ను చూచి ఆ బూట్సులకు సలాముచేయుమనెను. 157 బూట్సులకును, పిదప సూపర్నెంటునకును సలాము చేసెను. ఖైదీలు లోలోపలనే నవ్వు నాపుకొనిరి. "ఆ బూట్సులతో ఆ దవడ ఈ దవడ కొట్టుకో" అని సూపర్నెంటనెను.

"నా యంతట నేనుకొట్టుకొను నలవాటు లోగడ నాకు లేదు" అని అతడు వడివడిగా తన రెండు దవడలను కొట్టుకొనుట నభినయించెను. సూపర్నెంటు 157 మొగము నొకతూరిచూచెను. అతడు మఱొకమాఱు సలాముచేసి తన పనిలోనికి వెళ్ళిపోయెను.

చప్రాసీ మేజోళ్ళను బూట్సులను సూపర్నెంటుకు తొడిగెను. సూపర్నెంటు మెల్లగా అడుగులు పెట్టుకొనుచు రీడింగు రూములోనికి బోయి కూర్చుండెను. అతని వెనువెంటనే చప్రాసీ కూడ వెళ్ళి నిలువబడి యుండెను.

"కారు తీసికొని రమ్మనుపో" అని సూపర్నెంటనెను. సెలవు దొరికినటులు చప్రాసి పరువెత్తెను.

పది నిముషములలో కారు వచ్చి వాకిట నాగెను. తూనీగవలె సూపర్నెంటు కారులోని కుఱికెను. జయఘోష మొనరించుచు కారు పరువిడెను.

ఖైదీల కాలిగొలుసులన్నియు ఒక తూరి గలగల మనెను. పనులు ముగించి యెచటి వారచట కూలబడిరి.

"ఇవ్వాళ నూట యాభై యేదుకు గండం చిత్రంగా దాటిందిరా" అని ఒకడనెను.

"దొరకు పిచ్చియెత్తెనేమోరా! గదిలో ఒకటే గంతులు" అని ఒకడనెను.

"కాదురా. పెళ్ళికి డేన్సు నేర్చుకుంటున్నాడురా" అని ఒక డనెను. అందఱును ఆ మాటనే సిద్ధాంతము చేసిరి.

2

మోటారుకారు స్త్రీల చెఱసాలకడ నాగగనే మొగసాల తెఱవబడెను. సూపర్నెంటు దిగి లోనికేగెను.

అచట పెద్ద యుద్యోగమునందున్న ఆంగ్లోఇండియన్ దొరసాని డిక్కు అను నామెయు సూపర్నెంటును కరస్పర్శ గావించుకొనిరి. కాసుపాసుమని మాటలాడుకొనిరి. దొరసాని తన పనిమీద బోయెను. ఆఫీసుగదిలోఁ గూరుచుండి సూపర్నెంటు కాగితములు చూచుకొనెను.

దొరసాని ఖైదీల నందఱను బారుగా నిలువఁబెట్టెను సూపర్నెంటు వారిని పరీక్షించుటకు వెళ్ళెను. ఖైదీలు పలువు రతనికి సలాము చేసిరి. కొందఱు కరస్పర్శ గావించిరి. కొందఱు మ్రోడులవలె నిలవబడిరి. కొందఱు ప్రక్కకు ఁదిరిగి చూచుచుండిరి. కొందఱు తల గోకుకొనుచుండిరి. మఱికొందఱు వంగి నేలను పాదములను జూచుకొను చుండిరి.

దొరసాని సూపర్నెంటుకు తెలియకుండ "తిన్నగా నిలువు" దని సైగ చేసెను. దాని నెవరును పాటింపలేదు.

సూపర్నెంటు "మిస్‌డిక్" అని పిలిచెను.

దొరసాని కొంచె ములికిపడెను. తనకు పిలుపు వచ్చునని యామె యనుకొనలేదు. ఎవరిమీద సూపర్నెంటు కొరడా పడునో యనియే యామె భీతిల్లుచుండెను. ఇట్టి స్థితిలో ఈ పిలుపు. "యస్ మిస్టర్ హెన్రీ!" అని యామె యనెను.

"చూచితివా 376ను?"

"చూచితిని." అని బదులు పలికి "అమ్మా! తిన్నగా నిలు!" అని 376తో ననెను. 376 నిశ్చలముగా నిలువబడియుండెను.

సూపర్నెంటు 376 లలాటమున ఆచిచూచెను. అతనిచూపు మొగమునుండి పాదముల వఱకును మెల్లగా ప్రసరించెను. ఆ 376కు ఆచూపు తొండ ప్రాకినటులుండెను. ఆమె Insult! Insult! (అవమానము! అవమానము!) అనుచు అనుజ్ఞగొనకయే వెళ్ళిపోయెను. పిదప నౌకరి తరువాత మఱియొకరు ఖైదీలందఱును వెళ్ళిపోయిరి.

సూపర్నెంటు ముఖమంతయు మసిపూసినటులాయెను. ఇంతలో డిక్కు కల్పించుకొని యేదో మాటయెత్తనిచో నతడచేతనుడే యగువాడో, లేక ఉగ్రుడే యగువాడో యెవరు చెప్పగలరు?

"376 నెలరోజులు జ్వరపడి యిపుడిపుడే కోలుకొనుచున్నది" అని డిక్కనెను.

"ఓ యెస్ మదామ్, ఓ యెస్ మదామ్" అనుచు సూపర్నెంటు డిక్కు చేయి పట్టుకొని యూపెను.

వెనువెంటనే అతడు మొగము చిట్లించుకొని చూచితివా ఈ ఖైదీలు నా కెంత తిరస్కారముచేసిరో?"

"ఔనౌను".

సూపర్నెంటు అపుడు కఱచి ఆలోచించుచు నిలువబడెను. కొంతవడి కాలము స్తంభించిపోయెను. డిక్కు గుండియ లుద్దుగుడుచుకొనెను.

"హిందూ స్త్రీలను నేను Fair-Sex అనను."

"ఔ" నని డిక్కు నవ్వెను.

"నా ముందర ఆడువారింతటి అవినయము చేయుదురా? పశువులు!"

"పశువులు" అని డిక్కు అనువదించెను.

"కాబట్టి... కాబట్టి... యేమేమో అనబోవుచు సూపర్నెంటొకసారి డిక్కు మోమును జూచెను. ఆమె బిక్కమొగము కళాయిలేని అద్దమువలె నుండెను.

"చూచితివా?"

"ఆఁ"

"పందు లీటెపోటులతోగాని మరలవు. 376 తప్ప తక్కిన వీరందఱకును ఈ రాత్రినుండి మూదురాత్రుల వఱకును నిలువు బేడీలు వేయింపుము. వీరికి నదుమ నదుమ ఇట్టి పాతములు చెప్పుచుండవలయును.

"376 తప్ప తక్కిన వారికా?"

"ఔను."

"సరియ" అని డిక్కు లోలోపల నవ్వుకొనెను.

"డిక్."

"ఆఁ"

ఏమో అనవచ్చి ఆగిపోయి సూపర్నెంటు డిక్కు చేతుల నొకపరి ఊపి 376 గది కడకు వెళ్ళుకు.

376 పాలిపోయి యుండెను. తల ముడుచుకొనుట కోపికలేక ఎఱ్ఱబాఱిన నేనలి నామె యెత్తి కట్టుకొనుచుండెను. బొట్టు పెట్టుకొనుటకు చెఱసాల నియమము లంగీకరింపవు. ఈ రీతిగా నున్న 376 మోము పున్నమ నాటి వేకువ చందమామ.

సూపర్నెంటా చందమామను జూచుచు నిలువబడెను. అతని హృదయానందము కన్నులకుఁ బెట్టని కాటుకగా మాఱెను. కొంతవడి చూచి యతడు గదిగుమ్మముమీదికి కాలిడబోఁయెను. వెనుకనుండి డిక్కు వడిగా వచ్చెను. లోపల పరధ్యానముగానున్న 376 సూపర్నెంటును హటాత్తుగా చూచి గది తలుపును గభాలున వైచెను. ఆ తలుపు హాహాకారము చేసెను. సూపర్నెంటు తొందరపడి వెనుదిరిగెను. డిక్కును తప్పించుకొని ఆఫీసుగది లోనికిని, పదపడి మోటారు లోనికిని బోయెను. మరునిముషముననే మోటారు "బుంయి" మనెను.

డిక్కు 376 గదిలోనికి వెళ్ళెను. 376 ఎడమొగము పెడమొగముగాఁ గూరుచుండెను. డిక్కు దాపునకేగి కూరుచుండెను. కొంతసేపటుల కూరుచుండి - "చూచితివా లక్ష్మీ! దొరగారికి మీ మీద చాలాప్రేమ."

"ఛీపాడు ప్రేమ! నా మీద ప్రేమేమిటి? నీ మీద కాదూ?"

"ఔను. నామీదనూ ప్రేమే. ఐనను మీ మీద ఎక్కువ."

"ఇంకొక తూరి ఇటులనవలదు. ఇప్పటికి క్షమించితిని."

"కాదమ్మా! తొందరపడవలదు. మఱేమియు తప్పులేదు. నీ మొగమున కేతరీను పోలిక యున్నది. కేతరీను ఎవరో తెలియునా? దొరగారు ఇక ఆమెను పెండ్లిచేసికొందురు."

"ఏమీ, చెప్పకపోతివి" అని లక్ష్మి రంయిమని లేచి రెండు బొగ్గులు నూతి మొగమంతయు పులుముకొనెను.

డిక్కు తెల్లంబోయెను. "నయమే. ఇచట కత్తులును, కటారులును లేవు" అని అనుకొనెను. "లక్ష్మీ? నీవు తొందరపడకు! నేనుండగా మీకే యపాయమును లేదు. మీ రందఱును మామూలుగా ఆడుకొనుడు. దొరగారు వచ్చినపుడు మాత్రము బడిపిల్లలవలె నుండుడు" అని ఆఫీసు గది లోనికి వెళ్ళిపోయెను.

పరిచారకు డొకడు వాకిట వ్రేలాడుచున్న కంచు సిబ్బిమీద నాలుగు మాఱులు కొయ్యగూటముతో కొట్టెను.

ఆడువారందఱును ఆటలకు లేచిరి. ఖైదీలకు కాలిబేడీలు. చెప్పకయే డిక్కు ఆఫీసు గదినుండి వెళ్ళిపోయెను.

సూపర్నెంటు డిక్కు ఈ యిరువురును ఆ స్థలమును కాళీచేయగనే స్వాతంత్ర్యము కొంచెము స్థలము నాక్రమించెను.

3

కారు మగవారి జైలుగోడలకు ఫర్లాంగు దూరమున ఆగెను. సూపర్నెంటు దిగి కొంతదవ్వు నడిచిపోయి చెఱసాల బయటిగోడల బీటికల నుండి పొంచి చూచుచు నిలువబడెను.

చెఱసాల మొగసాల తెఱవబడెను. తలమీద నీలి పోలీసుపాగాయును, పావురాయి రంగుగల చొక్కాలాగులును, చేతిలో లాటీయును దాల్చిన వార్డరొకడు గర్వముతో బయటికి వచ్చెను. ఆ వార్డరులను ఖయిదీలు సిపాయీలని వ్యవహరింతురు. ఆ సిపాయి వెనుక నలుగురు ఖయిదీ లొక బరువు బండిని లాగికొని బయటి పిట్టగోడ ప్రక్కనున్న చెట్టుక్రింద దింపిరి. సిపాయి దాపుననున్న ఒక చిన్నయింటిలోని కేగెను.

ఆ బండి కెదురుగా నొక ద్వారము కలదు. దాని తలుపులు తెఱవబడి యుండెను. తమ బంధువులగు ఖయిదీలను కొందఱను జూడవచ్చిన యిద్దఱు ఆ ఖయిదీలను ఆ బరువు బండిని బెరుకు బెరుకుగా చూచుచు వెలుపటి రోడ్డుమీద నిలవంబడియుండిరి.

ఇంటిలోని కేగిన సిపాయి చాటుగా నిలిచి ఖయిదీలను చూచుచుండెను. రోడ్డుమీద నిలువబడిన ప్రేక్షకులు ఖయిదీలను విచిత్రముగా చూచుచుండిరి. జమఖాణపు గీటులుగల పొట్టి చొక్కాలును, మట్టిలాగులును, నెత్తికంటుకొనియున్న పిచ్చికుళ్లాయిలును గల ఖయిదీల వేసములు వారి మనస్సు కరగించెను.

ప్రేక్షకులు తన దెస నదేపనిగా చూచుచుండుట ఖయిదీలలో నొకడు కనిపెట్టెను.

"పొగాకుకు ఏదయినా ఒక డబ్బు ఇయ్యండి. సిపాయి వస్తాడు. వాడు చూస్తే మాకు దక్కదు. దబ్బున యియ్యండి" అని ఖయిదీ అనెను.

ప్రేక్షకుడు బేడ కాసొకటి విసరెను. ఖయిదీ దానిని కాలిబొటన వ్రేలితో నొక్కిపట్టుకొని అటు నిటు చూచి తీసికొనెను.

"సిపాయి చూచుచో మీకిది దక్కదా? పాపము!" అని రెండవ ప్రేక్షకుడనెను.

"దయ్యం ముందర బిడ్డలా అండి! నాకో డబ్బు పారెయ్యండి" అని రెండవ ఖయిదీ అనెను.

"అదేమి? ఆ బేడ మీరు పంచుకొనుఁడు" అని మొదటి ప్రేక్షకుడనెను.

"బాబూ! వాడింకా మా కిస్తాడాండీ!" అని రెండవ ఖయిదీ అనెను.

"ఏమిరా ఈయవు?" అని మొదటి ప్రేక్షకుడనెను.

"ఇది నాకు అర్ధాకలి. ఇందులో జవానుకు భాగం. సిపాయికి భాగం. ఒక అణా మిగిలితే కోమటి ఒక తుంపు ఇస్తాడు" అని మొదటి ఖయిదీ అనెను.

"పోనీ పాపము" అని రెండవ ప్రేక్షకుడొక బేడకాసు గిరవాటు వైచెను. మూడవ ఖయిదీ దానిని పాదముతో నొక్కిపట్టి లాగుకొనెను.

"చూచితిరా బాబయ్యా, వీడు లాగుకున్నాడు. మరోటీ పాఱెయ్యండి" అని రెండవ ఖయిదీ అనెను.

"ఓరీ మీ దుంపలుతెగ! మీరు నలుగురు నాలుగణాలు పంచుకొనుడు! మీరు గజదొంగలుకాబట్టే మీకీ గతి పట్టింది!" అని మొదటి ప్రేక్షకుడనెను.

"బాబూ! వాళ్లు మా కియ్యరు. సిపాయి వచ్చే వేళయింది. మఱి రెండు బేడలు పాఱెయ్యండి" అని రెండవ ఖయిదీ అనెను.

"మీరేమి నేరము చేసితిరి రా!" అనియడుగుచు ప్రేక్షకులిరువురును చెరియొక బేడ విసిరిరి. ఆ రెంటిని రెండవ ఖయిదీ డేగవలె పట్టుకొని బొడ్డులో దాచికొని - "అయ్యా! మేము దొంగతనం చేశాం; ఇహ బుద్ధి వచ్చిందనెను."

"అయ్యా! చూశారా, బేడలు రెండూ మీరు చూస్తుండగానే వీడు దొంగిలించాడు. ఇహ దొంగతనం చెయ్యడట! చూచారా! బుద్ధి వచ్చిందట! బాబయ్యా! నాకో బేడా పారెయ్యండి!" అని నాలుగవ ఖయిదీ అనెను.

"చీ చీ! మీ కిచ్చుట మాదే తప్పు. మాకే బుద్ధి వచ్చినది" అని ప్రేక్షకు లనుచుండగా సిపాయి వడివడిగా నచటికి వచ్చెను. ఖయిదీలు ముగ్గురు బండిచాటునకు వచ్చి దాచిన డబ్బును దీసి మ్రింగిరి.

సిపాయి ప్రేక్షకులను పిలిచి "ఏమి మాటలాడుచున్నారు! ఖయిదీలతో మాట్లాడగూడదని మీరెఱుగరా? మీకు శాస్తి జరుగును" అనెను.

"మాకు తెలియదు, మాకు తెలియ" దని ప్రేక్షకులు నసిగిరి. "మీరు వారికేమి యిచ్చితి" రని సిపాయి యడుగుచుండగా ఖయిదీ లొక రొక రొక రొకరిని చాటు చేసికొని ప్రేక్షకులకు చేతులు త్రిప్పుచు సైగలు చేసిరి. గ్రహించి ప్రేక్షకులు "ఏమియు ఈయలేదు" అనిరి. సిపాయి తల యూపెను.

ఖయిదీలు పొందని ప్రేక్షకులకు సైగచేసిరి. ప్రేక్షకులు వడివడిగా పోదొడగిరి.

"భయము లేదు, ఉండుడు" అని సిపాయి యనెను. ప్రేక్షకులు నిలువఁబడిరి.

సిపాయి ఖయిదీల కుళ్లాయిదీసి తల తడవెను. లక్ష్మి సామాన్యముగా దాగులాడి కదా! చెవులలోనికి చిటికెన వ్రేలు పోనిచ్చి శష్కులివఱకు వెతకెను. ముక్కు మూలముదాక శోధించెను. ఒడ లెల్లడ పరీక్షించెను సిపాయిలకు సిగ్గులేదు; ఖయిదీలకు సిగ్గులేదు. తుద కతడు విసిగి ఒక ఖయిదీని వంచి మెడమీద ఒక గ్రుద్దు గ్రుద్దెను. కొంత రక్తముతో కలిసి రెండే బేడలు నేలపైబడెను. తక్కిన యిరువురును ఓక్కు రోక్కురుమని కాడియుమిసి కంఠకూపము నుండి రెండు బేడల దీసిరి. సిపాయి వానిని వానిచేతనే తుడిపించి తీసికొని జేబులో వేసికొనెను. ప్రేక్షకులు నిలువున నీరైపోయిరి.

ఆ సమయమున సూపర్నెంటు రంగమున ప్రవేశించెను. పొందు పొందని ఖయిదీలు సంజ్ఞచేయు లోపలనే సూపర్నెంటు కొరడా వారి వీపుల మీద ముద్రవేసెను.

సిపాయి నాలుగు బేడలను తెచ్చి సూపర్నెంటు ముంగల నిలచెను.

సిపాయి చేయి వాచెను. ఖైదీల కాళ్ళ నుండి రక్తము కురిసెను. ప్రేక్షకులు తమ బందుగులను చూచుట కనుజ్ఞ గోరకయే పరుగెత్తిరి. సూపర్నెంటు కొరడా తెగిపోయెను.

2

అచ్చటి నుండి అన్నిమూలలు పరిశీలించుచు సూపర్నెంటు మొగసాల కడకు వచ్చెను. డ్రైవరు మోటారును గూడ నచటికి తోలి నిలిపెను.

వాకిట పారా యిచ్చుచున్న సిపాయులు అప్రమత్తులయి శెల్యూట్ చేసిరి. సూపర్నెంటు చూపులు ముండ్లా యేమి? – ప్రతివానికిని గ్రుచ్చుకొనియెను. సూర్యుడతని తేజమున కోడి చెఱసాల గోడచాటులకేగెను. సిపాయులు బాకాలూదిరి. ఉద్యోగుల వందనము లందికొనుచు సూపర్నెంటు చెఱసాలలోనికేగెను. అతడు లోనికేగగనే మోసాల తలుపులు మూయబడెను.

చెఱసాల చుట్టును తాటియెత్తు రాతిగోడ. గోడలోపల వందల యెకరముల నేల. అర్ధచంద్రాకారముగాఁ గట్టబడిన ఖయిదీల గదులు. ఉరి తీయదగిన వారి గుహలు, మాఋమూల వధ్యశాల. సూపర్నెంటుకు అన్నియు కనువిందొనర్చుటకు గోపురాకారముగా

కట్టబడిన ఎత్తగు మేడ. దుమ్ము దూగర లేని ఘంటా పథములు. లోతు లేని నూతులు గోశాలలు. అచ్చు శాలలు, తివాచీ నేత సాలలు. గానుగలు, ఇట్టి చెఱసాల మొగము స్వర్గము; గుండె నరకము; అందు పయివానికి వింతలు వినోదములు; లోపలివారికి చింతలు, చికాకులు. అందు మానవులతోపాటు మహావృక్షములును జన్మశిక్ష నను భవించుచుండెను. వానితోబాటు బంధింపబడిన ఘంటాపథము మాత్రము అనేకులను చెఱలోకి తెచ్చుచున్నను కొందఱు విడుదలకు దారి నిచ్చుటచే కలకలకలాడు చుండెను. సూపర్నెంటు ఆ రస్తామీద నడిచిపోయి ప్రత్యేకముగా కట్టబడియున్న ఒక గుహ చెంతకుఁ జనెను.

ఆ గుహ గ్రుడ్డిది. దానికి తల లేదు. దానిక్రింద చవుడు దానికొక వ్రేలెడు కంత గలదు. దానిలో నుండి చూచినచో కనులంధకారమయి పోవును.

ఆ గుహలో నొక పురుషుడు కలడు. అతడాజానుబాహువు. అతని కనులు చేరెడు. రొమ్ము బారెడు. కంఠము శంఖము. ముఖము సూర్యబింబము.

అతడు బయటి యలికిడి విని వంగి కంతలో నుండిచూచెను. ఎట్టెదుట సూపర్నెంటు.

అతడా సూపర్నెంటును చూచి గాలికి మొగ్గని పర్వతశిఖరము వలె నిలువబడెను.

తనకు సలాము చెప్పక నిలువబడియున్న 2567ను జూచి సూపర్నెంటు లోలోపల మండిపడెను. 2567 ఆ మంట నార్పను లేదు; ఎక్కువ చేయనులేదు. కావున ఆ మంట ...గుండు వలెనుండి మండి తనలోతానే చల్లాఱజొచ్చెను.

కొంతవడికి సూపర్నెంటు "ఇరువది యయిదువందల అరువది యేడూ" అని పిలిచెను.

"ఆఁ".

"నీ కురి రేపే."

"నే నెల్లుండి యనుకొనుచున్నాను. రేపేయగుచో చాల మంచిది. బంధు దర్శనము వలన గలుగు శోకము తప్పిపోవును."

"నీ బంధువు లెవరు వత్తురు?"

ఆ ప్రశ్నకు సమాధానము రాలేదు. సూపర్నెంటు కొంచె మాగ్రహముతో "ఎవరా బంధువులు?" అనెను. సమాధానము రాలేదు. సూపర్నెంటు "మీ కుటుంబ వారి కెవరికిని ఇచ్చటికి వచ్చుట కనుజ్ఞ లేదు. ఇక బంధువు లెవరు!" అనెను.

మరల సమాధానము రాలేదు. మున్మాఱులకును సమాధానము రానందువలన సూపర్నెంటు కన్నులు రక్తము కురిసెను. మఱిచేయునది లేక అతడు "రేపు సిద్ధముగా నుండుము" అనెను.

"నేను సిద్ధముగానుండుటనదేమి? మీరే సిద్ధముగానుండవలయును."

ఈ సమాధానము నాలోచించుకొనుచు సూపర్నెంటు వెనుదిరిగెను. అచట నచట దీపములు వర్షాకాల నక్షత్రములవలె మిణుకుమిణుకుమని వెలుగఁదొడగెను. తమతమ పనుల నుండి గూండ్లకు మరలుచున్న బందీలు చకితులయి సూపర్నెంటుకు వంగి వంగి సలాములు చేయుచు తప్పుకొనుచుండిరి. "మీరే సిద్ధముగా నుండవలయును. మీరే సిద్ధముగా నుండవలయును" అని యనుకొనుచు తలవంచుకొని సూపర్నెంటు దూసిన యమ్ముపలె పోయి కారులోఁ గూరుచుండెను. డెప్యూటీ జైలరు, జైలరు, వైద్యులు మొదలగు ఉద్యోగులు వచ్చి సెలవు గొనకముందే కారు వెళ్ళిపోయెను. సిపాయిలు బాకా లూదిరి.

"ఇపుడు దొరగారు ఆఫీసు కాగితములు నయినను తిన్నగఁ జూచుట లేదేమి?" అని డెప్యూటీ జైలరు జైలరును అడిగెను.

"దొరగారి పెండ్లి ఎల్లుండి. అదియే పదియాఫీసులంత పనిగా నున్నది".

"దొరగారి కింతవఱకు పెండ్లి కాలేదేమి?"

"సూపర్నెంటుకు పిల్ల నెవరిత్తురు?"

"జైలరు కిత్తురేమి?"

"జైలరునకును ఈయరు? జైలరును గాకముందే నాకు పెండ్లి అయెను. కొన్ని యుద్యోగములకు బాల్యవివాహములు మంచివి."

"సంతకములు చేయవలసిన కాగితములు చాల నున్నవి. రేపు టపాలో పంపవలెను. దగ్గఱకు పోవుచో పెండ్లి కొడుకు చిర్రుబుస్సుమనుచున్నాడు. నడుమ నా పని పిడుచకట్టనట్టులున్నది."

"దొరపెండ్లి ఎల్లుండి. 2567కు ఉరి యెల్లుండి. ఈ చిక్కులో దొరగారి పెండ్లికి ముందు మనకు పెద్ద పెండ్లిగా నున్నది. రేపు ప్రొద్దున బంగళాకు వెళ్ళుడు. దొర మిమ్ముల నచట నిలుపడు. వెంటనే వ్రాలుపెట్టి మిమ్ము తోలివైచును. దీనికన్న వేఱుపాయము లేదు!"

"ఉహూ, నేను పోను. హిందువులకు ఎట్టికెట్ తెలియదని నిందించును. కాగితములు నింటికి పంపుదును." వీరిటుల మాటలాడుకొనుచుండగా వైద్యులు వచ్చిరి. అందఱును వెడలిపోయిరి.

5

సూపర్నెంటు ఆఫీసు కాగితముల మీద దస్కతులుచేసెను. వసారాలో అటు నిటు పచారు చేయుచు నడుమ నడుమ దారికేసి తలయెత్తి చూచుచుండెను.

తపాలావాడు వచ్చెను. సలాముచేసి ఒక ఉత్తరముల కట్టను బల్లపయి నుంచెను. సెలవుగొని వెళ్ళిపోయెను.

వెంటనే సూపర్నెంటు గబగబ ఆ యుత్తరముల నన్నింటిని తిరుగవేసెను. వానిలో నుండి రెండుత్తరములను తీసికొని డ్రాయింగు రూములోనికిఁజని తలుపులు మూసికొనెను.

అతడా యుత్తరములలో దేనిని ముందు తెఱచుటకు పాలుపోక నాలుగయిదు నిమిషములు తటపటాయించెను.

అందొక కవరు తీసికొని ఆ కేక రాక్షసములతో తిలకించెను. పిదప మెల్లగా విప్పెను. రెప్పవాల్చక చూచెను. అందు మూడే బంతులు. మూడు బంతులను ముమ్మాఱు చూచి యతడు దానిని పుష్పపాత్రమున నుంచెను.

రెండవ యుత్తరమును విప్పుచుండగా నతని చేతులు నట్టుపడెను. గుండియలు స్పందించెను.

"- మీ రెండవ దరఖాస్తు గూడ అందెను. ఇపుడు చాల చిక్కులు గలవు. ఈ తడవ గూడ మీ పెండ్లికి సెలవీయబడదని చెప్పవలసి వచ్చి నందులకు చింతగా నున్నది."

సూపర్నెంటు మొగము మొదట కొంచెము వాడు చూపెను. పిదప గీచిన కందమాయెను.

అతడా యుత్తరమను డ్రాయరు మీదఁ బడవయిచి యొకగ్రుద్దు గ్రుద్దెని. పిదప చేతితో లాగి నేల పడవయిచి కాలితో మట్టెను. అదియెంత మొండిదోగాని చినుగలేదు.

అతడు చాల మితభాషి.కాని అతని మితభాషిత్వ మపుడు సడలెను. అవసరమున అసంభాషణము మాత్రము పాడియా?

అతడిటులనెను - "సూపర్నెంటుకు రెండుమార్లకు కూడ సెలవు దొరకలేదు. అందులో పెండ్లికి. సూపర్నెంటు కీటమా? అయినను సూపర్నెంటు ఒకరి సెలవు గతుకనేల? నాకు నేనే సెలవిచ్చి కొందును; చూతును వీరు చేయునది.

"నాకడ నాకు సెలవెందులకు? సెలవనుమాట నీచము. నే నిచటనే యుండి అచట కేతరీనును పెండ్లి యాడుదును."

అతని శరీరము చెమరు దోగెను. మోమును వంకరగా బెట్టి యతడా యుత్తరమును జూచి- " ఛీ నీ మొగము చూడరాదు" అని దాని నావలఁబడవయిచి అచటికి జని

మరల దూరముగా తన్ని త్రొక్కి తాండవించి రెండవచీటీ దీసికొని ఆ గది మూసి పడక గదిలోనికి బోయెను.

తరువాత ఆ బంగళా తలుపులన్నియు మూయఁబడియెను. పట్టపగలు ఆ బంగళా నిద్రించెను.

సాయం సమయమున బంగళా ముందులకు డ్రైవరు మోటారును దీసికొని వచ్చెను. తలుపు తెఱిచికొనివచ్చి సూపర్నెంటు అందధిష్ఠించెను. అది పెద్దజైలునకు బోయెను.

సిపాయిలు జైలు ముందర దేరా మేకుల వలె నిలువబడియుండిరి. వారి "సెల్యూటు" గూడ వారి వలెనే నిలువబడియుండెను.

మొగసాల తెఱవబడగనే సూపర్నెంటు గోపురాకారముగా నున్న నడిమేడ మీదికేగి, కాగితముల పని కొంత చూచుకొనియెను. పిమ్మట సతదుద్యోగుల నందఱను అచటి కాహ్వానించెను. ఒకరి తరువాత మరియొకరందఱును అచటికి వచ్చిరి.

వ్రాసిన కాకితము నొకటి తీసి వారికిచ్చి సూపర్నెంటు – "దీనిని చదివికొని మీ యందఱ సమ్మతిని తెలుపు" డనెను.

ఒకరి తరువాత మఱియొకరా కాకితమును జదివికొనిరి. అందఱు నొక విధమగు సంకోచముతో ఒకరి మొగము మఱియొకరు చూచుచు తల యూపుచు బయటికి వచ్చుచు లోపలికి ఖోవుచు నుండిరి.

సూపర్నెంటు వారిని పిలిచి – "మీ కొక పావుగంట గడు విచ్చితిని. బాగుగా ఆలోచించుకొని మీ నిశ్చయమును ఏకగ్రీవముగా తెలుపవచ్చును" అనెను. ఈ మాటలు విని వారాలోచించుకొనుటకు వెళ్ళిపోయిరి.

వారందఱు అటు వెళ్ళిన వెంటనే సూపర్నెంటు ముంజేతి గడియారమును ముందుంచుకొని ఒకొక్క నిముసమునే పరికించుచు – "ఒకటి, రెండు, మూడు, నాలుగు, అయిదు, ఊ. దీని కడుపు కాల! నడవదు" అనుకొనెను.

వలయువాని కేడాది యొక నిముసము. అక్కఱ లేనివానికి నిముస మొక యేడాది.

"పట్టుమని పదినిముసములు కాకముందే" డెప్యూటీజైలరచటికి వచ్చెను.

"మీ రయిదు నిముసములు కాకముందే వచ్చుట వలన సమ్మతించి రని భావింపవచ్చునా?"

"మేమందఱము సమ్మతించితిమిగాని జైలరు మాత్రము…"

"మంచిది. నాకు చాలా సమయమును కూడఁ దీసిపెట్టినాడు. అతని నొక తూరి యిటకు బంపుడు!"

డెప్యూటీ జైలరు వెళ్ళెను. జైలరు వచ్చెను.

"ఉరి కాకితము మీద రేపటి తారీఖు వేసి సంతకము చేయవా?"

"రేపు నేడుగా మాఱునా?"

"చెడకు. 2567 నేరము తెలియునా? రాజద్రోహము కన్న పెద్దది. Lese Mejeste రేపు జరుగవలసిన ఉరి నేడే జరుగును. రేపు నే నిచట నున్నచో నా పెండ్లికి ఉరి."

"ప్రాణము నేడు పోయినచో రేపు రాదు. పెండ్లిరేపు గాకున్న ఎల్లుండి. ఎల్లుండి గాకున్న నేడాదికేని కావచ్చును."

"రేపు నీ వతనికి ప్రాణములు తెచ్చి యిత్తువా?"

"రేపీయ జాలనుగాని యీ యిరువది నాల్గు గంటలు ఇత్తును."

"దానికేని నీకు స్వాతంత్ర్యము కలదుకాబోలు. కలరా వచ్చి చచ్చుచో? ఇక చాలు. చదువులు చదువకు. సూపర్నెంటు కీ చదువులు తెలియును. నీకు ఇష్టము లేదేని వెళ్ళిపోవచ్చునుగాని ఇదిగో నీ ప్రమోషనుకు ఆర్డరు తెప్పించితివి. తీసికొని పొమ్ము."

జైలరు తీసికొనెను. అతని మొగము చెఱువాయెను. సూపర్నెంటు కనిపెట్టెను.

"ఇక నీవు వెళ్ళవచ్చును."

జైలరు బొటనవ్రేలితో నేల రాచుచు "సంతకము చేయుదును" అనెను.

"ఇష్టము లేనిచో బలాత్కారము లేదు."

చిఱునగవుతో జైలరు "చేయుదును" అనెను.

"మంచిది" అని సూపర్నెంటు కలమును కాగితమును కొన్ని కాకితములను అతని కిచ్చి వధ్యశాలలోనికి బోయెను.

ఆకాశము నుండి వ్రేలాడు ఉరిత్రాడు. దానికి సూటిగా క్రింద రాతితోఁ గట్టబడిన పెద్ద గోయి, దానిలో వేసియుంచిన ఎత్తుబల్ల, బరువునకుగాను రెండుకాళ్ళకును కట్టదగిన రెండు ఇసుకబస్తాలు మొదలగు పరికరమునంతయు నతడు పరీక్షించి 2567 కొఱకు ప్రతీక్షించుచుండెను.

జైలుసూపర్నెంటు పెద్ద పెద్ద పరీక్ష లిచ్చినవాడే. ఉరిశిక్ష ఉండనగునా, ఉండగూడదా యని విచారణము చేయగలవాడే. వేలాదిజీతము తీసికొనువాడే. సంఘమునందు చాల మరియాద గలవాడే. కానీ దుఃఖదగ్ధులగు జీవులతో నతని క్రీడ. ఈ క్రీడ నాపివైచుట కాతనికన్న నధికారి యెవడు?

యమవాహనపు ఘంటాధ్వనులతో 2567 ఆ గుహలో ప్రవేశించెను. "సిద్ధముగా నుంటివా?" అని సూపర్నెంటనెను. "మీరే సిద్ధముగా నుండవలయును" అని 2567 అనెను. పని బాగులవారి కీయవలసిన సొమ్మిచ్చి సూపర్నెంటు తలుపులు మూసి బయటికి వచ్చి పనులు చూచికొని మోటారెక్కి వెళ్ళిపోయెను. తాను పోయిన పొడుగునను "మీరే సిద్ధముగ నుండవలయును" అను మాట అతనిని వెంబడించుచునే యుండెను.

6

డెప్యూటీ జయిలరు వైద్యులు మొదలగు నుద్యోగులందఱు పెండ్లికి వెళ్ళిరి. రేపు రాగలరు.

నేడు జయిలరే డెప్యూటీ జయిలరు, వైద్యుడు మఱియు సూపర్నెంటు. ఖయిదీలకు పనిబాగులవారికిని చిల్లర మల్లర ఉద్యోగులకును అతడు నేడు పెద్ద.

పంతులు లేనపుడు బడిపెద్దయే పంతులు. బడిపెద్ద తాను పంతులను కొనును. కాని బడిపిల్ల లతనిని వెక్కిరింతురు.

జయిలరు సూపర్నెంటు పనులు చూడదొరకొనెను. నేటి సూపర్నెంటు దేనికిని అనుజ్ఞ యిచ్చుట లేదు. విజిటరులకు ఖయిదీలను జూడననుజ్ఞ లేదు. ఖయిదీలకు వచ్చిన ఉత్తరములను చింపి చదివించుకొని వినుట లేదు. ఖయిదీల పరీక్ష లేదు. ఖయిదీల మనవులను చిత్తగించుటలేదు. ఏమియు లేదు. కాని అతడు సూపర్నెంటు. దానికి చిహ్నముగా నతడు సూపర్నెంటు కుర్చీ మీదఁ గూరుచుండెను. సిగిరెట్లు కాల్చుచుండెను.

అతని కేమియు తోపలేదు. మేడదిగి క్రిందికి వచ్చెను. పాకశాలలోనికి బోయిచూచెను. మొగసాల ముంగిలికి వచ్చెను. వీధిదెస చూచుచు నిలువడిపోయెను. కొంతవడి కొకతె యతని చూపునఁబడెను. ఆమెముఖము గాంద్రిల్లి యుండెను. కలువరేకుల వంటి కనుల నుండి నీరు జాఱుచుండెను. గండస్థలములు రక్తోత్పలములు. వానపోవగా నీటఁ బడవయిచిన గులాబీరేకులా పెదవులు.

తానుసూపర్నెంటను మాట నతడు మఱచిపోయెను. మామూలు మనుష్యుడై వాకిటికి వచ్చెను.

ఆమె కట్టుకొనిన చీరెను. తొడుగుకొనిన రైకను, మేని మార్దవమును, సౌందర్యమును జూచి ఒకడుగు వెనుకకు వయిచెను.

దూరముగా నొక చెట్టు క్రింద తలలు వంచుకొని దుఃఖించుచు కూరుచుండిన స్త్రీలు కొందఱును పురుషులు కొందఱును అతనికిఁ గానిపించిరి.

"అమ్మా! ఏల దుఃఖించెదవు? దుఃఖము గూడ భయపడు ప్రదేశమే యిది!"

"కాబోలును. కాని నా దుఃఖము భయ మెఱుగదు.నా కిక దుఃఖమెంతసేపో ఉండదు."

"ఏమది?"

"నేడు ఉరి తీయబడు వారి శరీరమును నాకీయ గోరెదను. తాము నాకిందులకు సాయము చేయఁగోరెదను."

జయిలరు నేలదెస జూచి మూగవాడైపోయెను.

ఆమె అతనిని ఆచి చూచుచుండెను.

"అయ్యా! మాటాడరు."

జయిలరు మాటాడలేదు. వెనుదిరిగి పోవఁజూచెను.

"వారసలు రాజద్రోహ మేమియు జేయలేదు. ఉరి తప్పిపోవుచో మీకు శ్రమయే లేదు."

"ఉరి తప్పు నను ఆశ మీకు గలదా?"

"తప్పక కలదు."

"ఎటులు?"

"ఆయన ద్రోహి కాదు. సత్యమే సాక్షి. ఉరి తప్పుట కింత కంటె ప్రబలమగు నుపాయము వేఱేది?"

"పిచ్చి తల్లీ! ఈ కాలమున సత్యము కూటసాక్షి ఒక అసత్యమును సత్యము చేయుటకు పదిమంది చెప్పుటయే తరవాయి. ఇది వోట్లయుగము."

"కాదు, సత్యమునకే జయం."

"ఆ మాట నిక్కమే. సత్యము బయటఁబడవచ్చును. ఫలము మాత్రము శూన్యము."

"పోనిండు! వాని శరీరమును నా కిప్పింపరా?"

"అదియు వీలుండదు. 2567 రాజద్రోహి".

ఆమె కనులనుండి ధారాళముగా నీరురాల జొచ్చెను.

"మీ రిచట నిక నుండరాదు. ఆవలికి పొండు" అని యతడు వెనుదిరిగి పోఁజొచ్చెను. ఆమె వెక్కి వెక్కి యేడ్చుచు వెంబడించుచుండెను. అతడు ముందు, ఆమె వెనుక.

ఇంతలో టపా జవానొకడు త్రొక్కుడు బండిమీద వడివడిగా వారిరువురను తప్పించుకొని మొగసాల కడ నాగి "సార్‌సార్" అని పిలువఁ దొడగెను.

జయిలరు వడిగా నడిచి "ఏమిటోయీ ఆ గోల? మెల్లగా పిలువరాదూ?" అనెను.

"మెల్లగా గాదు. బిగ్గరగా పిలువవలెను. నేనొక ప్రాణాన్ని రక్షించడానికి నురుగులు కక్కుకుంటూ వచ్చా. సూపర్నెంటు గారేరీ? సార్ సార్!"

"ఏమిటోయ్ గడబిడ! మెల్లగా చెప్పు!

"ఆ జమీందారు కుర్రాయనకు ఉరిశిక్ష తొలగిందని అర్జంటు టెలిగ్రాము వచ్చింది. నాకు జమీందారుగారి దగ్గఱ ఈనాము కూడా దొరుకుతుంది. ఏరీ ఏరీ దొరగారు!"

"నాయనా! నూరేండ్లు బ్రతుకు! ఇదిగో నీకు ఈనాము" అని వెనుక నిలిచియున్న యామె తన మెడలోని హారమును టపా జవానుకు ఈయ చేయి జాపెను.

తీచ్చపడి టపా జవాను తీసికొనుటకు తటపటాయించుచుండగా ఆమె దాని నతని మీదికి విసరివైచెను.

అతడు పుచ్చుకొని "అమ్మా మీరెవరు?" అనెను.

ఆమె మాటాడలేదు.

"అమ్మా, మీ గులామును నన్ను మఱువకుడు" అనెను.

జయిలరు తెల్లబోయి చూచుచుండెను.

"ఏడయ్యా సూపర్నెంటు" అని టపాజవాను గద్దించెను.

"జయిలులో పని చూచుకొనుచున్నారు. అక్కడ పడవయిచి పొమ్ము."

"మీరయినా కొంచెం చెయ్యి దులపండి."

"సరే" అని జయిలరు సంతకము చేసెను. టపా జవాను మరియొక మారామెకు నమస్కారము చేసి "రాజా వారిని రైలు దగ్గర దర్శనం చేసుకుంటాను" అని వెళ్ళిపోయెను.

"అమ్మా! మీరీ చుట్టు ప్రక్కల నుండరాదు. బయట పిట్టగోడ కావల నుండుడు. ఊ. వడిగా పొండు! సిపాయికి పని కల్పింపకుడు."

ఆమె నగుమోముతో గోడ యావలి కేగెను. కొంతవడి కాపెబంధుగుల మొగములన్నియు ఆనందముచే దీపించెను. వారందఱును వాకిలిని కనులతో కాపలా కాయుచుండిరి.

తమ తమ పనులయిన పిదప వార్డరులు రాకపోకలు చేయుచుండిరి. జయిలరు వెళ్ళిపోయెను.

ఆమెయు ఆమె బంధుగులును సూపర్నెంటును గుఱించియు, 2567 గుఱించియు ప్రశ్నించిరి. కాని వారి కెవరును సమాధాన మొసగలేదు. ఇటు లారాత్రి గడచెను.

మఱునాడు సూపర్నెంటు పెండ్లి కొడుకై వచ్చెను.

అతడు కురిచీలో కూరుచుండి వ్రాతబల్ల మీద ఎదురుగా పడియున్న టెలిగ్రామును విప్పి చూచుకొని అప్రయత్నముగా కురిచీ వెనుక కానుకొనియెను.

• *భారతి – జూన్ – 1931* •